

2018

Departementet for
Sociale Anliggender og
Justitsområdet

[FREMDRIFTSRAPPORT]

Status på Naalakkersuisut's Strategi- og Handlingsplan mod Vold 2014-2017 for aktiviteter igangsat i 2016 og 2017

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	1
Videreførte indsatser fra 2014 og 2015	3
Det landsdækkende krise- og behandlingscenter, Illernit.....	3
Kapacitets- og kompetenceudvikling på krisecenterområdet – Kattunneq I.....	3
Samtale i stedet for husspektakler.....	4
Behandling under afsoning (MUMIK).....	4
Indsatser igangsat i 2016.....	5
Kattunneq Konference 'Vold i hjemmet – et fælles ansvar'.....	5
Alliaq – behandlingstilbud til mænd og kvinder med aggressions- og voldsproblemer	5
Mandegrupper.....	6
Kampagne om bekæmpelse af vold mod børn	7
Indsatser igangsat i 2017.....	8
Lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning	8
Kapacitets- og kompetenceudvikling på krisecenterområdet - Kattunneq II 2017-2019	8
Undervisningsforløb for fagpersoner	9
Konfliktråd	9
Økonomisk oversigt.....	11

Indledning

Inatsisartut gav på efterårssamlingen 2013 sin støtte til Naalakkersuisut's Strategi og Handlingsplan mod Vold, der skulle realiseres i årene 2014-2017.

Målet er, at voldsproblematikken skal tænkes med i alle indsatser, der er rettet mod at skabe trivsel, sundhed og social inklusion i samfundet. Indsatserne i handlingsplanen er rettet mod fire operationelle målsætninger:

- Voldsofre skal have bedre støtte og rådgivning
- Voldsspiralen skal brydes – blandt andet ved at oprette et behandlingstilbud til voldsudøvere
- Det tværfaglige samarbejde omkring voldssager skal udvikles
- Viden og information om vold skal styrkes

I strategi- og handlingsplanen fremgår det, at der på årlig basis i implementeringsperioden skal udarbejdes en fremdriftsrapport til Naalakkersuisut, der beskriver status og resultater på indsatserne i handlingsplanen.

Fremdriftsrapporten for indsatser i gangsat i 2016 og 2017 er sammenskrevet i en samlet afrapportering. Således dækker denne fremdriftsrapport igangværende og gennemførte indsatser under handlingsplanen samt overordnede beskrivelser af resultater igangsat eller gennemført i 2016 og 2017. Derudover rapporteres der også på indsatser som er videreført fra 2014 og 2015.

Strategi og Handlingsplan mod Vold 2014-2017 omfatter 31 indsatser fordelt under fire strategiske indsatsområder:

- Indsatsområde 1: Voldsofre
- Indsatsområde 2: Voldsudøvere
- Indsatsområde 3: Faglig og tværfaglig udvikling
- Indsatsområde 4: Viden og information

Afrapporteringen sker i forhold til de strategiske indsatsområder og underliggende indsatser.

De 31 indsatser bliver enten iværksat selvstændigt eller integreres i eksisterende indsatser på fx socialområdet, herunder i kursusvirksomhed, forebyggende indsatser m.m.

Samlet set er der fra 2014 til 2017 blevet implementeret en lang række af de 31 indsatser og for nogle af indsatserne er der blevet igangsat mere end et initiativ. Det er dog ikke lykket at igangsætte alle 31 indsatser. Det gælder eksempelvis indsatserne vedrørende juridisk information til voldsofre, tidlig indsats for gravide i forhold til samtaler om vold i familien, vold som fokusområde i undersøgelser og indsatser i mindre byer og bygder.

Afrapporteringen på indsatser igangsat i 2016 og 2017 vil være den sidste afrapportering på Strategi og Handlingsplan mod Vold 2014-2017, idet strategi- og handlingsplanen udløb ved udgangen af 2017.

En række af de initiativer, der er igangsat som led i Strategi og Handlingsplan mod Vold 2014 – 2017 eksisterer fortsat og vil indgå i det videre arbejde med indsatser mod vold, som planlægges indeholdt i Naalakkersuisuts kommende familiepolitik.

Videreførte indsatser fra 2014 og 2015

Herunder fremgår indsatser, der blev igangsat i 2014 og 2015, og som er videreført i 2016 og 2017. Indsatserne er beskrevet nærmere i fremdriftsrapporterne fra henholdsvis 2014 og 2015¹.

Det landsdækkende krise- og behandlingscenter, Illernit

Strategisk indsatsområde: 1

Aktivitet i handlingsplanen: 6

Illernit blev etableret i 2014 som et forsøgsprojekt i henhold til 'Landstingsforordning nr. 6 af 28. april 1988 om institutioner med særlige formål for voksne'. Illernit er et landsdækkende krise- og behandlingscenter for voldsramte kvinder og deres børn.

For at udbrede viden om Illernit samt om vold i familier indgik Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet en aftale med magasinet, Arnanut, om at bringe en artikel om Illernit. Artiklen, Ud af voldsspiralen, blev bragt i Arnanut vinteren 2016 nr. 54.

I 2017 har Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet foretaget en evaluering af Illernit. Evaluering planlægges offentliggjort i løbet af efteråret 2018. I evalueringen anbefales det blandt andet, at Illernits status som forsøgsprojekt afsluttes, og at Illernit overgår til et permanent tilbud.

Kapacitets- og kompetenceudvikling på krisecenterområdet – Kattunneq I

Strategisk indsatsområde: 3

Aktivitet i handlingsplanen: 22

I 2014 blev projektet, Kattunneq I, igangsat. Kattunneq er et dansk-grønlandsk samarbejde mellem Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet, Mary Fonden, Danner, de grønlandske krisecentre, Mælkebøttecentret, samt OAK Foundation Denmark. Projektet har til formål at styrke indsatsen på de grønlandske krisecentre gennem opkvalificering af medarbejderne på krisecentrene og øge krisecentrenes samarbejde på tværs og med andre fagpersoner, der arbejder med voldsudsatte familier. Kattunneq I forløb over en 3-årig periode fra 2014 til 2016.

Resultaterne af projektet viser blandt andet, at medarbejderne på krisecentrene anvender teori og metode fra Kattunneq-kurserne i deres daglige praksis, at der er kommet fokus på at tage sig af de børn, der kommer på krisecentrene sammen med deres mødre. Endvidere er krisecentrene blevet mere bevidste om hinandens

¹ Se Fremdriftsrapport for aktiviteter i 2014 og 2015 på Naalakkersuisut's hjemmeside: <https://naalakkersuisut.gl/da/Naalakkersuisut/Departementer/Sociale-Anliggender-og-Justitsvaesen/Socialomraedet/Strategier-og-sociale-indsatser/Strategi-mod-vold>

tilstedeværelse og gør mere brug af hinanden, ligesom krisecentrene indgår i tværfaglige samarbejder i lokalesamfundene. Resultaterne viser samtidig, at det tager tid at implementere og forankre den nye viden fra Kattunneq-undervisningen. Derfor er der igangsat en ny projektperiode for Kattunneq fra 2017 til 1. kvartal 2019, jf. afsnit herom under 'Indsatser igangsat i 2017'.

Samtale i stedet for husspektakler

Strategisk indsatsområde: 1

Aktivitet i handlingsplanen: 4

Politiet i Grønland iværksatte i 2013 initiativet 'Samtale i stedet for husspektakler'. Initiativet har til formål at nedbringe antallet af (gentagne) husspektakler ved, at Politiet dagen efter et husspektakel besøger familien og yder råd og vejledning til familien gerne i samarbejde med den kommunale socialforvaltning. Ved udgangen af 2017 var initiativet implementeret i samtlige byer. For at sikre en ensartet anvendelse af konceptet 'Samtale i stedet for husspektakler' har Politimesterembedet foretaget introduktion af initiativet i samtlige byer i løbet af 2017 og 2018. Resultaterne af initiativet viser på landsplan, at antallet af husspektakler, både med og uden børn, er faldet siden programmets start i 2013.

Behandling under afsoning (MUMIK)

Strategisk indsatsområde: 2

Aktivitet i handlingsplanen: 17

I 2013 etablerede Kriminalforsorgen behandlingsprogrammet MUMIK til anbragte i anstalterne som et fast tilbud. Tilbuddet er ikke specifikt rettet mod voldsudøvere, men er et kognitivt adfærdsregulerende program, hvor de anstaltsanbragte får redskaber til at tænke i nye baner om sig selv, sin situation og sine valg. MUMIK er et 8 ugers forløb baseret på gruppebehandling, som varetages af MUMIK-instruktører, uddannet i Kriminalforsorgen i samarbejde med en psykolog. Alle anstaltsanbragte tilbydes behandling via MUMIK. Der kan dog være udfordringer med at skabe stor nok interesse i den enkelte anstalt, til at gennemføre programmet. Derfor arbejder Kriminalforsorgen på at gøre MUMIK mindre afhængig af den enkelte anstalt, således at anstaltsanbragte, der ønsker at deltage i MUMIK eventuelt kan samles på tværs af anstalter. Denne metode skal afprøves og evalueres i 2018 og 2019.

Indsatser igangsat i 2016

Kattunneq Konference 'Vold i hjemmet – et fælles ansvar'

Strategisk indsatsområde: 3,4

Aktivitet i handlingsplanen: 22

Den 30. august 2016 blev konferencen 'Vold i hjemmet – et fælles ansvar' afholdt i Nuuk. Konferencen var rettet mod fagfolk, der arbejder med voldsudsatte familier. Ved konferencen deltog mere end 170 fagfolk med forskellige faglige baggrunde fra hele Grønland.

Ved oplæg og paneldebatter blev fagfolkene præsenteret for viden om vold i familien. Blandt andet deltog Per Isdal fra Alternativ til Vold (ATV) i Norge, som oplægsholder. Ligeledes blev det drøftet, hvordan det tværfaglige samarbejde om voldsudsatte familier sikres bedst. Konferencen blev åbnet af H.K.H. Kronprinsessen og daværende Naalakkersuisoq for Familie, Ligestilling, Sociale Anliggender og Justitsvæsen, Martha Lund Olsen.

Efter konferencen modtog konferencedeltagerne et evalueringsskema. 38 % af konferencedeltagerne deltog i evalueringen. Heraf viste evalueringen, at 65 % mente, at konferencen i meget høj grad eller i høj grad var brugbar i forhold til deres arbejde med voldsudsatte familier. 59 % mente, at konferencen i meget høj grad eller i høj grad bidrog til at øge deres viden om voldens konsekvenser og voldsudsatte familier. 66 % mente, at konferencen i meget høj grad eller i høj grad bidrog til at sætte nyt fokus på vold i hjemmet blandt fagpersoner.

Konferencen blev afholdt af Kattunneq. Kattunneq er et dansk-grønlandsk samarbejde mellem Mary Fonden, Danner, de grønlandske krisecentre, Mølkebøttecenteret, Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet samt OAK Foundation Denmark.

Konferencen blev dækket i en række grønlandske og danske medier, som var med til at sætte fokus på emnet i forbindelse med konferencen.

Alliaq – behandlingstilbud til mænd og kvinder med aggressions- og voldsproblemer

Strategisk indsatsområde: 2

Aktivitet i handlingsplanen: 15

Alliaq er et landsdækkende behandlingstilbud til mænd og kvinder med aggressions- og voldsproblemer. Tilbuddet består af psykologsamtaler til både voldsudøvere og eventuelle partnere. Alliaq blev lanceret som pilotprojekt i efteråret 2016 og har siden eksisteret på forsøgsbasis.

I 2017 var der ca. 60 klienter der fik behandling i Alliaq, for vold og aggressionsproblemer. Behandlingen i Alliaq foregår i de tilknyttede psykologers praksis og via Skype eller telefon. Der er på nuværende tidspunkt

fast tilknyttede psykologer i byerne Sisimiut, Nuuk, Ilulissat samt Qaqortoq. Behandlingen indbefatter som standard 1 time til visitationssamtale, 8 timers psykologsamtaler samt 2 psykologsamtaler til klientens eventuelle partner. Derudover kan der, hvis den behandlende psykolog vurderer det er nødvendigt, tildeles op til 4 timers yderligere behandling.

De hidtidige erfaringer er gode. Igennem 2017 har antallet af klienter, der har henvendt sig til Alliaq været stigende, i takt med at kendskabet til Alliaq er øget, særligt gennem reklamer i radio og tv.

I 2017 blev det første årsmøde for Alliaq gennemført. Her blev de erfarede udfordringer og muligheder i Alliaq vurderet af både psykologfaglig koordinator, behandlere og telefonvagter samt projektleder. Blandt emnerne ved årsmødet var blandt andet revurdering af målgruppen for behandling i Alliaq samt muligheden for at tilbyde en art efterværn/opfølgende samtaler. Hjemmesiden www.alliaq.gl blev ligeledes revurderet i forhold til at imødekomme et mere brugerorienteret perspektiv.

For at udbrede viden om Alliaq samt om vold i familier indgik Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet en aftale med magasinet, Arnanut, om at bringe en artikel om Alliaq og om den nye lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Artiklen, Jaget vildt, blev bragt i Arnanut foråret 2017 nr. 55.

På nuværende tidspunkt er der en evaluering af Alliaq under udarbejdelse. På baggrund af evalueringen, vil der blive taget stilling til den videre udvikling af Alliaq.

Mandegrupper

Strategisk indsatsområde: 2

Aktivitet i handlingsplanen: 15, 19

I 2016 blev der oprettet mandegrupper i Upernavik, Aasiaat, Ilulissat, Maniitsoq og Nuuk. Oprettelsen af mandegrupper fortsatte i 2017 i byerne Tasiilaq, Qaqortoq, Narsaq, Nanortalik, Paamiut, Qeqertarsuaq, Qasigiannugit og Kangaatsiaq. Medio 2018 oprettes der mandegrupper i de fire resterende byer Sisimiut, Uummannaq, Qaanaaq og Ittoqqortormiit.

Formålet med mandegrupperne er at etablere et frivilligt samtalefora (selvhjælpsgrupper), hvor mænd får mulighed for at tale om deres problemer, samt et fora hvor mænd kan snakke om deres levevilkår, og tale om deres følelser, mand og mand imellem. Mandegrupperne er etableret, som et led i Naalakkersuisut's Strategi- og Handlingsplan mod Vold 2014-2017, hvorfor samtalegrupperne blandt andet har fokus på at tale om vold og aggressionsproblemer.

Overordnet vurderes det, at etableringen er forløbet godt og de deltagende mænd, har haft positive oplevelser ved deltagelse i grupperne. I løbet af 2018 udarbejdes der en rapport om etableringen af mandegrupper, hvor der samtidig vil blive fulgt op på, hvilke erfaringer der er gjort i allerede etablerede mandegrupper.

Kampagne om bekæmpelse af vold mod børn

Strategisk indsatsområde: 1

Aktivitet i handlingsplanen: 1

I november 2016 lancerede Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet, en landsdækkende kampagne mod vold mod børn. Kampagnen havde titlen 'Tag ansvar – Gør Grønland til et trygt sted at være barn'. Kampagnen blev lanceret på Departementets facebook-side Oqaatigiuk – Bryd tavsheden og løb i november måned. Kampagnen blev blandt andet igangsat som led i markering af organisationen Women's World Summit Foundation's (WWSF) årlige fokus på vold og overgreb mod børn den 19. november. Derfor blev der, udover kampagnen, afholdt arrangementer den 18. og 19. november 2016 i Nuuk, Tasiilaq og Paamiut for at markere dagen. Arrangementerne blev faciliteret i et samarbejde mellem Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet og Kommuneqarfik Sermersooq.

Indsatser igangsat i 2017

Lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning

Strategisk indsatsområde: 2

Aktivitet i handlingsplanen: 18

Inatsisartut tilsluttede sig ved efterårssamlingen i 2016 anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Ved en kongelig anordning vedtog Folketinget den 2. februar 2017 en ikraftsættelse af loven for Grønland. Herefter trådte anordning (nr. 250 af 20. marts 2017) om lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning i kraft for Grønland den 1. april 2017.

Loven har til formål at styrke indsatsen for at beskytte personer mod at blive udsat for fredskrænkelser, forfølgelse og chikane, herunder stalking. Ligeledes giver loven mulighed for, at personer over 18 år, der har udøvet vold, voldtægt eller har optrådt truende overfor et medlem af husstanden, kan forbydes at opholde sig i sit hjem. Det betyder, at det er muligt at gribe ind overfor vold i hjemmet, herunder ved fysisk, psykisk og seksuel vold, uden at den voldsramte og eventuelle børn bliver tvunget til at fraflytte et fælles hjem. Desuden kan loven styrke de sociale myndigheders muligheder for at gribe ind og løse sociale problemer i hjemmet, idet politiet er forpligtet til at underrette den pågældende kommune ved afgørelser om bortvisning fra eget hjem.

For at udbrede kendskabet til loven indgik Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet en aftale med magasinet, Arnanut, om at bringe en artikel om Alliaq og lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Artiklen, Jaget vildt, blev bragt i Arnanut foråret 2017 nr. 55.

Kapacitets- og kompetenceudvikling på krisecenterområdet - Kattunneq II 2017-2019

Strategisk indsatsområde: 3

Aktivitet i handlingsplanen: 22

Kattunneq er et dansk-grønlandsk samarbejde mellem Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet, Mary Fonden, Danner, de grønlandske krisecentre, Mælkebøttecentret, samt OAK Foundation Denmark. Projektet har til formål at styrke indsatsen på de grønlandske krisecentre gennem opkvalificering af medarbejderne på krisecentrene og øge krisecentrenes samarbejde på tværs og med andre fagpersoner, der arbejder med voldsudsatte familier.

I 2017 valgte partnerne i Kattunneq, at videreføre projektet til en projektperiode nr. 2 fra 2017 til første kvartal 2019. Dette da erfaringerne fra de foregående år viste, at der var behov for mere tid til at sikre en ordentlig implementering og forankring af den kapacitetsopbyggende indsats for krisecentrene. Samtidig blev indsatsen udvidet til også at dække Tasiilaq i forhold til at støtte op om det nye krisecenter, som Kommuneqarfik Sermersooq i 2017 har åbnet i byen.

Undervisningsforløb for fagpersoner

Strategisk indsatsområde: 3

Aktivitet i handlingsplanen: 22

I 2017 igangsatte Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet et undervisningsforløb for henholdsvis fagpersoner og studerende. Formålet med uddannelsen var faglig og tværfaglig udvikling, således at frontpersonale, der kommer i kontakt med børn, der har været udsat for vold i hjemmet, skal have bedre viden og kompetencer til at opspore og håndtere sager med vold mod børn, herunder rådgive familierne om deres handlemuligheder og give den rette hjælp. Dette med henblik på at færre børn og unge vokser op i hjem præget af vold, og at volden, når den opstår, bliver stoppet hurtigst muligt.

Undervisningen var modulopbygget og foregik i Nuuk og Ilulissat i løbet af 2017. Blandt fagpersoner var der primært deltagelse fra daginstitutioner, folkeskoler, familiecentre, væresteder og politi. I undervisningen for de studerende var der deltagere fra lærer-, sygeplejerske-, socialpædagogisk og socialrådgiveruddannelser.

Resultaterne fra evalueringen af undervisningsforløbet for fagpersoner viser blandt andet, at deltagerne generelt følte sig bedre klædt på i forhold til at opspore børn der udsættes for vold. Generelt gav deltagerne udtryk for, at de var blevet bedre til at møde børnene, og til at forstå børns og forældres reaktioner. Omvendt viser evalueringen også, at der er et stort behov for at opdatere faglig og metodisk viden blandt fagpersoner. Dette gælder særligt for personalet i dagtilbud. I tråd hermed bør der arbejdes med fagpersonernes faglige usikkerhed, idet det kan medvirke til tilbageholdenhed i forhold til at handle på sin faglige viden, observationer og vurderinger. Endeligt pegede evalueringen på, at der er behov for mere oplysning til borgere og forældre omkring vold i nære relationer.

Evalueringen af undervisningsforløbet for studerende viste, at de studerende havde stor velvilje og nysgerrighed til at opnå (ny) viden om vold børn. Ligeledes var der positive tilbagemeldinger til den tværfaglige undervisningsform, særligt i forhold til at udfordringerne indgik i et tværfagligt perspektiv. Evalueringen viste dog samtidig, at der med fordel kunne være mere fokus på viden om vold i nære relationer på uddannelsesinstitutioner.

Konfliktråd

Strategisk indsatsområde: 1

Aktivitet i handlingsplanen: 9

Efter § 319 i retsplejeloven for Grønland kan justitsministeren efter drøftelse med Grønlands Selvstyre iværksætte en forsøgsordning med konfliktmægling. Som udløber heraf kan der etableres en forsøgsordning med konfliktråd, hvor forurettede og gerningsmand samme med en neutral mægler mødes i anledning af en strafbar handling. Mægling i konfliktråd kan fungere som supplement til straf og i nogle sammenhænge som alternativ til straf.

Rådet for Grønlands Retsvæsen nedsatte i 2012 en arbejdsgruppe, der fik til opgave at udarbejde en konfliktrådsmodel. I 2013 blev en indstilling til konfliktråd præsenteret. Rådet for Grønlands Retsvæsen bakkede op om indstillingen.

På baggrund af indstillingen har Justitsministeriet fremsendt et forslag til en model for en forsøgsordning med konfliktråd. I 2017 gav Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet en tilbagemelding til Justitsministeriet om, at den foreslåede model for konfliktråd ikke er implementerbar i Grønland. Det forslås derfor, at der nedsættes en arbejdsgruppe forankret i Justitsministeriet, som skal fremkomme med en eller flere alternative modeller til konfliktråd i Grønland. Justitsministeriet har oplyst at dette arbejde vil blive prioriteret i 2018.

Økonomisk oversigt

Indsatser igangsat af Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet i relation til Naalakkersuisut's Strategi- og Handlingsplan 2014-2017 finansieres fra bevillingen på finanslovskonto 30.14.29 *Indsatser med sociale formål*. I udgangspunktet finansieres indsatserne fra bevillingen til indsatser mod vold på 2,0 mio. kr. i 2016 og 1,9 mio. kr. årligt i 2017 og frem. Derudover er der under finanslovskonto 30.10.45 *Særlig indsats på børn- og ungeområdet* afsat 2,8 mio. kr. årligt i 2016 og 2017 (og 2,9 mio. kr. årligt i 2018 og frem) til finansiering af Det landsdækkende krise- og behandlingscenter, Illernit.

Af tabel 1 fremgår det, at i 2016 var det samlede forbrug til indsatser mod vold 3,1 mio. kr., mens det i 2017 var på 4,9 mio. kr.

Tabel 1: Forbrug ved indsatser mod vold i 2016 og 2017 (mio. kr.)

Aktivitet	2016	2017
Kattunneq II	0	0,3
Kattunneq konference 'Vold i hjemmet - et fælles ansvar'	0,2	0
Kampagne - Bekæmpelse af vold mod børn	0,1	0
2 x artikler i Arnanut	0	0
Undervisningsforløb for fagpersoner	0,5	0,9
Alliaq - behandlingstilbud	0,4	1,0
Mandegrupper	0,2	0,3
Illernit - Landsdækkende Krise- og Behandlingscenter	1,7	2,4
I alt	3,1	4,9

Anm. Der kan forekomme afrundingsforskelle i tabellens opgørelse af forbrug.